



**FÖRVALTNINGSRÄTTEN  
I STOCKHOLM**

Avdelning 31

**DOM**  
2016-05-25  
Meddelad i  
Stockholm

Sida 1 (13)

Mål nr  
26042-15

<b>KONKURRENSVERKET</b>	
2016-05-25	
Avd	
Dnr	
Ksnr	Aktbil

**SÖKANDE**

Ytec Tele AB, 556576-0856

Ombud: Advokaterna Robert Nylinder och Peter Bengtén Hummel  
Advokatfirman Wåhlin AB  
Box 11909  
404 39 Göteborg

**MOTPART**

Försvarets materielverk, 202100-0340  
115 88 Stockholm

**SAKEN**

Upphandling på försvars- och säkerhetsområdet

---

**FÖRVALTNINGSRÄTTENS AVGÖRANDE**

Förvaltningsrätten avslår ansökan om överprövning.

Dok.Id 686561

Postadress

115 76 Stockholm

Besöksadress

Tegeluddsvägen 1

Telefon

08-561 680 00

E-post:

forvaltningsrattenistockholm@dom.se  
www.domstol.se/forvaltningsratt

Telefax

08-561 680 01

Expeditionstid

måndag – fredag

08:00-16:30

**YRKANDEN M.M.**

Försvarets Materielverk (FMV) genomför en ramavtalsupphandling avseende köp av tjänster inom området teknisk bevakning för Försvarmakten, dnr 13FMV10926. Upphandlingen, som har delats upp i olika geografiska anbudsområden, genomförs som ett förhandlat förfarande med föregående annonsering enligt lagen (2011:1029) om upphandling på försvars- och säkerhetsområdet, LUFSS. Av tilldelningsbeslut som har fattats den 23 november 2015 framgår att FMV beträffande orten Revingeby avser att teckna avtal med Stanley Security Sverige AB.

Ytec Tele AB (Ytec) ansöker om överprövning av upphandlingen i den del som avser orten Revingeby. Ytec yrkar i första hand att förvaltningsrätten ska förordna att denna del av upphandlingen inte får avslutas förrän rättelse har skett genom att en ny utvärdering görs, varvid Ytecs anbud ska tas upp till prövning. I andra hand yrkar Ytec att upphandlingen ska göras om. Till stöd för sin talan anför bolaget i huvudsak följande.

**Bakgrund**

Av det aktuella tilldelningsbeslutet framgår att Ytec bedömts uppfylla samtliga krav som ställts i leverantörsprövningen. Vid anbudsprövningen har FMV dock valt att diskvalificera bolagets anbud med hänvisning till att kunskapskravet avseende Pacom Unison inte var uppfyllt. Om Ytec hade kvalificerat sig till sista steget i prövningen, vilket var utvärdering av pris, hade bolaget erhållit tilldelningsbeslutet för orten Revingeby, eftersom bolaget hade offererat lägsta pris.

Av punkt A.10 i förfrågningsunderlagets Anbudssvar framgår att FMV har uppställt krav på att leverantören ”skall inneha personal med systemspecifik utbildning på, eller flerårig erfarenhet av, de system som kravställs per

ort/plats enligt Bilaga 10 ("Kunskapskrav"). För nu aktuell ort, Revingeby, framgår av bilaga 10 till anbudsförfrågan att kunskapskravet avser passersystemet Pacom Unison. Av bilaga 1 till Anbudsförfrågan framgår vidare att leverantören förbinder sig att sälja installationstjänster samt service- och underhållstjänster av tekniska bevakningssystem samt därtill tillhörande materiel/produkter.

#### **Bolaget har angett att det uppfyller kunskapskravet**

Ytec har i punkt A.10 i sitt anbudssvar angett att bolaget har den kompetens som krävs. Bolaget har vidare hänvisat till en annan del av anbudssvaret i vilken angetts att erforderlig utbildning planerades under hösten 2015. Ytec har dessutom, i tillägg till att det självt avsåg skaffa sig utbildning, åberopat två andra bolags kompetens. Detta framgår genom att bolaget i sitt anbudssvar angett att två andra bolags kompetens åberopas och i vilket avseende, närmare bestämt avseende passersystem m.m. Pacom Unison är just det, ett passersystem. Ytec bifogade även avtal, av vilka det tydligt framgår att bolaget i upphandlingen har rätt att nyttja de åberopade bolagens kompetens. Bolaget uppfyller således, genom hänvisning till annat bolags kompetens avseende passersystemet Pacom Unison kravet som ställs i punkt A.10, varför bolaget kryssade i "Ja"-rutan.

#### **Det aktuella kunskapskravet strider mot proportionalitetsprincipen**

Kammarrätten i Jönköping har i en dom den 18 augusti 2015 i mål nr 378-15 uttalat att ett krav på viss specifik certifiering inte kan anses vara i enlighet med proportionalitetsprincipen då erforderlig kompetens kan uppnås på annat sätt. Vidare konstaterade kammarrätten att ett sådant "krav riskerar att leda till att konkurrensen begränsas på ett sätt som inte är nödvändigt genom att avhålla potentiella leverantörer, som inte redan har anställd personal

med efterfrågad utbildning och certifiering, från att lämna anbud i upphandlingen.”

Syftet med det aktuella kunskapskravet får antas vara att säkerställa att leverantören har den kompetens som krävs för att leverera efterfrågade tjänster på ett tillfredsställande sätt. Frågan är vid vilken tidpunkt som kravet ska vara uppfyllt. I aktuellt mål är det ostridigt att bolagets personal inte tidigare, innan anbudsinlämnandet, hade erfarenhet av eller utbildning i Pacom Unison. Däremot har bolaget och dess personal omfattande erfarenhet av andra motsvarande plattformar och system från andra IT-leverantörer än Pacom Unison.

För att säkerställa kompetensen avseende just Pacom Unison har Ytec vidtagit alla de åtgärder som skäligen kan krävas av bolaget för att förvärva tillräcklig utbildning och kunskap i Pacom Unison. Efter att aktuell upphandling blev publicerad kontaktade bolaget Pacom Unison för att boka utbildningar åt sin personal. Det visade sig emellertid inte vara möjligt att låta personalen genomgå utbildning, bl.a. till följd av att bolaget inte var återförsäljare åt Pacom Unison. Det uppställda kunskapskravet har således varit omöjligt att uppfylla för en leverantör som vid tidpunkten inte hade anställd personal med erforderlig kompetens. FMV har dessutom, genom sin prövning av bolagets anbud, fastställt att kunskapskravet var tvunget att vara uppfyllt redan vid tidpunkten för anbudets lämnande.

Även om uppställt kunskapskrav får anses som ändamålsenligt i och för sig förefaller det gå längre än vad som är nödvändigt för att uppnå det eftersträvade syftet, dvs. att säkerställa att leverantören har den kompetens som krävs för att leverera efterfrågade tjänster på ett tillfredsställande sätt. Det torde räcka att leverantören säkerställer och försäkrar att kunskapskravet är uppfyllt vid den tidpunkt då tilldelningsbeslutet ska fattas. Om kunskapskravet tillämpas så som FMV gjort exkluderas potentiella leverantörer som

inte redan har anställd personal med efterfrågad utbildning. Detta leder i sin tur till en begränsad konkurrens. Genom att ställa upp det aktuella kravet har FMV således agerat i strid med proportionalitetsprincipen enligt 1 kap. 11 § LUFS.

Vidare kan det konstateras att kravet på att leverera produkter/material från Pacom Unison i anslutning till de upphandlade tjänsterna begränsar konkurrensen. Då det i dag endast finns fyra återförsäljare, varav två lämnat anbud i aktuell upphandling, är möjligheten för leverantör åt Pacom Unison liten att kunna lämna konkurrenskraftiga priser. Det är inte heller en sund ordning att en leverantör ska behöva inhämta prisuppgifter från en konkurrent i samma upphandling. FMV har ställt krav i upphandlingen som allvarligt begränsar möjligheten för potentiella leverantörer att lämna anbud. Konkurrensen har därmed begränsats på ett sätt som inte är acceptabelt. Även detta ska föranleda att upphandlingen rättas alternativt görs om då bristen är hänförlig till det konkurrensuppsökande skedet.

#### **Otydlig utvärderingsmodell och skönsmässig bedömning**

Utvärderingsmodellen är vidare otydlig och öppnar för en skönsmässig bedömning av om ett obligatoriskt krav är uppfyllt eller inte. FMV har nöjt sig med att leverantörerna endast behöver ange att de har erforderlig kompetens och har inte krävt att leverantörerna ska lämna referenser. Vad som menas med "flerårig erfarenhet" är oklart, vilket leder till en skönsmässig bedömning från FMV:s sida vem eller vilka som uppfyller kravet. Kravet medför även att kravet på transparens och förutsebarhet träds för när eftersom utvärderingsmodellen av aktuella skall-krav är otydlig. Det kan även poängteras att om FMV hade ställt krav på referenser m.m. så hade bolaget tagit in sådana. Det otydliga kravet och utvärderingsmodellen har således klart påverkat hur bolaget valt att utforma sitt anbud.

### Lämnade priser och skada

Anledningen till att bolaget inte lämnat något procentuellt påslag på priser beror på att det var omöjligt att göra påslag på priserna och fortfarande ha en möjlighet att vinna upphandlingen. Detta beror på att bolaget var tvunget att säkra tillgång till produkterna genom en konkurrent som deltar i upphandlingen.

FMV bestrider bifall till ansökan och anför bl.a. följande.

### Närmare om skall-kravet A.10

Av kompetenskraven som ställs i förfrågningsunderlaget framgår att ett av de tekniska system som används vid Revingeby är serversystemet Pacom Unison. Detta system har anskaffats av Försvarmakten som ersättning för ett äldre system. Pacom Unison omhändertar flertalet av de undersystem som tidigare var anslutna till det äldre systemet. Service och underhåll av det äldre systemet är, till skillnad från Pacom Unison, förbehållet en viss leverantör på grund av ensamrätt. Genom att Pacom Unison på allt fler orter ersatt det äldre systemet har Försvarmakten således gjort det möjligt att upphandla installation, service och underhåll i konkurrens.

Enligt de uppgifter FMV inhämtat finns det i dag fem leverantörer, varav en relativt ny, på marknaden som är återförsäljare för Pacom Unison. Två av dessa har också lämnat anbud. FMV anser därför att det finns tillräcklig konkurrens på marknaden. Konkurrenssituationen är i vart fall betydligt bättre än tidigare, särskilt om man beaktar att det är fullt möjligt för en leverantör som inte vill vara, eller ännu inte blivit godkänd som återförsäljare, att samarbeta med någon av de befintliga återförsäljarna för att kunna lämna anbud på en anbudsart med Pacom Unison. FMV har i upphandlingen att utgå från befintliga system och det är självklart att den leverantör som an-

litas måste ha hög kompetens beträffande dessa system. Det skulle vara en fullständigt orimlig situation om en upphandlande myndighet skulle behöva vänta på att intresserade anbudsgivare skaffar sig den kompetens som är nödvändig för att kunna delta i en upphandling.

FMV anser att kravet i punkt A.10 är fullt relevant, nödvändigt och ändamålsenligt. För att kunna serva och underhålla de existerande systemen måste anbudsgivaren självfallet ha hög kompetens beträffande dessa system. FMV har kravställt att anbudsgivaren ska ha antingen en specifik utbildning på systemen i fråga eller tidigare erfarenhet av dessa. I det rättsfall från Kammarrätten i Jönköping som Ytec hänvisat till var situationen sådan att det ställdes krav på en specifik utbildning och certifiering. Domstolen ansåg att den upphandlande myndigheten gjort fel som inte formulerat kravet så att det var möjligt att ta hänsyn till likvärdig eller motsvarande kompetens. Rättsfallet är således inte jämförbart med förhållandena i nu aktuell upphandling. Det har vidare varit nödvändigt att ställa kravet så att det ska vara uppfyllt redan vid anbudsinlämnande. Att lämna frågan om uppfyllandet av kravet öppet fram till kontraktstecknande skulle inte vara acceptabelt med hänsyn till de säkerhetsmässiga konsekvenserna och kopplingen till rikets säkerhet. Det enda alternativet till ett icke fungerande övervakningssystem är att ha bevakning dygnet runt med bevakningspersonal. Det säger sig självt att en sådan lösning snabbt blir orimligt dyr.

#### **Ytecs bristande uppfyllelse av skall-krav A.10**

Det är tydligt att Ytec inte uppfyller skall-krav A.10. Ytec har visserligen i sitt anbudssvar kryssat "ja" på att bolaget uppfyller skall-kravet, men har under samma punkt uttryckligen hänvisat till en annan plats i anbudet där anbudsgivaren ska ange personalstyrka inklusive särskilda nyckelpersoner. Av denna senare punkt framgår att Ytec beträffande systemen Pacom och Sentrion S3 planerat utbildning av sin personal under hösten 2015. FMV:s

uppfattning är därför att det är tydligt att Ytec inte uppfyller det aktuella kravet. Eftersom det varit tydligt att Ytec själv inte uppfyllde kravet på kunskap om eller erfarenhet av systemen Pacom Unison och Sentrion S3 borde Ytec ha varit mycket tydligare med att ange på vilket sätt man uppfyllde kravet beträffande dessa system. Den hänvisning som Ytec gjort i sitt anbudssvar till sina samarbetspartners är allmänt hållen. Samarbetet tar enligt anbudssvaret sikte på Inbrottslarm/Teknisk bevakning respektive Mekaniska lås/Passersystem. För det fall Ytec verkligen haft för avsikt att åberopa kompetensen hos sina samarbetspartners vad beträffar systemen Pacom Unison och Sentrion S3 borde detta ha angetts uttryckligen, lämpligen under punkten vii) b) i anbudssvaret i samband med att Ytec angett att bolaget planerat utbildning för egen del beträffande dessa system.

#### **Skönsmässig bedömning**

FMV bestrider att utvärderingsmodellen varit otydlig. Den metod FMV använt i upphandlingen för att utvärdera anbuderna beskrivs i punkt 4 i Anbudsförfrågan. Av denna punkt framgår att anbudsprövningen endast består av en kontroll dels av att anbudsgivaren uppfyller de skall-krav som ställs på leverantören, dels av att anbudet uppfyller de skall-krav som angetts i kravspecifikation. Därefter tilldelas kontraktet det anbud som har lägst pris.

FMV bestrider även Ytecs påstående om att kontrollen av huruvida anbuderna uppfyllt skall-kraven varit skönsmässig. Det är korrekt att FMV inte ställt något krav på att anbudsgivarna ska visa hur de uppfyllt kravet på kompetens i punkt A.10. FMV har därför inte förkastat något anbud på grund av att anbudsgivaren inte visat hur den uppfyller kompetensen. Däremot har flera företag, däribland Ytec, uttryckligen sagt att man har för avsikt att utbilda sin personal vid ett senare tillfälle. Därigenom har dessa anbudsgivare tydligt visat att de inte innehar efterfrågad kompetens och FMV har därför inte



kunnat godkänna dessa anbud. Någon skönsmässig bedömning har det inte varit frågan om.

### Skada

FMV bestrider att Ytec har lidit någon skada, dels då det av bolagets egna uppgifter är tydligt att bolaget inte uppfyller det aktuella kravet A.10, vare sig vid anbudsinlämnandet eller inom överskådlig framtid, dels då det finns ytterligare krav i anbudet som Ytec inte uppfyller.

Av Anbudsförfrågans punkt 4.2 *Utvärderingskriterier* framgår att anbudsgivaren ska lämna priser på ett antal produktkorgar. Priserna på produktkorgarna får inte överstiga de priser som är angivna i anbudsförfrågans bilaga 10 *Prisfil*. Priserna i prisfilen är alltså att betrakta som takpriser. Det finns dock några undantag från denna princip. Bl.a. anges redan i Anbudsförfrågan att valutaförändringar kan föranleda ett högre pris. Under upphandlingens gång gjordes FMV vidare uppmärksam på att det fanns tryckfel beträffande vissa priser, vilket gjorde det svårt att hålla takpriserna. FMV har därför både i Anbudsförfrågan och i ett senare förtydligande beskrivit hur anbudsgivaren ska gå till väga för det fall man anger priser som ligger över takpris. Anbudsgivaren ska i dessa fall göra en notering i sina anbud att man har priser som överstiger takpriserna och även ange varför.

Ytec har i sitt anbud inte gjort någon notering i sitt anbud om att bolaget lagt högre pris än takpris på produktkorg nummer 17 och inte heller kommit med någon förklaring till varför bolaget gjort det. I anbudsförfrågans punkt 4.2 finns även beskrivet att anbudsgivarna ska ange procentuella påslag på produktkorgarna. Dessa påslag ska sedan gälla för prissättningen i den kommande avtalsrelationen. Ytec har inte angett något procentuellt påslag på inköpspris i den aktuella produktkorgen.

## **SKÅLEN FÖR AVGÖRANDET**

### **Tillämpliga bestämmelser**

I 1 kap. 11 § LUFSS stadgas följande. Upphandlande myndigheter eller enheter ska behandla leverantörer på ett likvärdigt och icke-diskriminerande sätt samt genomföra upphandlingar på ett öppet sätt. Vid upphandlingar ska vidare principerna om ömsesidigt erkännande och proportionalitet iakttas.

I 16 kap. 6 § första stycket LUFSS anges följande. Om den upphandlande myndigheten eller enheten har brutit mot de grundläggande principerna i 1 kap. 11 § eller någon annan bestämmelse i denna lag och detta har medfört att leverantören har lidit eller kan komma att lida skada, ska rätten besluta att upphandlingen ska göras om eller att den får avslutas först sedan rättelse har gjorts.

### **Förvaltningsrättens bedömning**

Av tilldelningsbeslutet för den aktuella delen av upphandlingen framgår att FMV har ansett att anbudet från Ytec inte uppfyllt ett krav som uppställts avseende erfarenhet/utbildning. Ytec har i första hand gjort gällande att bolaget uppfyller det aktuella kravet. I andra hand har bolaget dels gjort gällande att kravet inte är proportionerligt, dels att utvärderingsmodellen har varit otydlig och öppnat för en skönsmässig bedömning av om ett obligatoriskt krav är uppfyllt eller inte. FMV menar att myndigheten i upphandlingen inte har agerat i strid med någon bestämmelse i LUFSS. FMV har även invänt att Ytec inte har lämnat priser i enlighet med punkt 4.2 i Anbudsförfrågan och att det därför finns ytterligare krav i upphandlingen som Ytec inte uppfyllt. Förvaltningsrätten gör i dessa frågor följande bedömningar.

*Uppfyller Ytecs anbud aktuellt krav avseende erfarenhet/utbildning?*

I punkt A.10 i förfrågningsunderlagets Anbudssvar anges följande.

Leverantören **skall** inneha personal med systemspecifik utbildning på, eller flerårig erfarenhet av, de system som kravställs per ort/plats enligt Bilaga 10 ("Kunskapskrav" på server- och undersystem) på de orter och/eller platser anbudet avser.

I anslutning till punkten finns kryssrutor för "Ja" och "Nej" där anbudsgivaren kan ange om det aktuella kravet uppfylls. I anslutning till punkten har det även funnits möjlighet för anbudsgivaren att lämna kommentarer. I målet har framkommit att bl.a. systemen Pacom Unison och Sentrion S3 används som serversystem respektive undersystem för det aktuella anbudsområdet (Revingeby).

Av utredningen i målet framgår att Ytec i sitt anbudssvar har kryssat i rutan för "Ja" avseende om kravet i punkt A.10 är uppfyllt. Vidare framgår att bolaget i kommentar till kravet har gjort en hänvisning till en viss punkt på s. 9 i sitt anbudssvar (punkten vii Resurser b) "personalstyrka"). Av anbudssvaret framgår att Ytec under denna punkt bl.a. har angett att personal hos bolaget planerar att genomgå utbildning för Pacom/Sentrion S3 under hösten 2015.

Det förhållandet att en anbudsgivare kryssat i rutan för "Ja" i anslutning till ett uppställt krav behöver, enligt förvaltningsrättens mening, inte betyda att kravet ska anses uppfyllt. En upphandlande myndighet måste vid sin bedömning av om kravet är uppfyllt även ha möjlighet att beakta andra uppgifter som angetts i anbudet. Förvaltningsrätten uppfattar den kommentar som bolaget gjort i anslutning till kravet i punkt A.10 som att bolaget har försökt visa hur bolaget kommer att uppfylla kravet. Enligt förvaltningsrättens mening utvisar kommentaren dock inte att bolaget vid tidpunkten för

anbudets inlämnande uppfyllde kravet. Förvaltningsrätten uppfattar den lämnade kommentaren tvärtom som att så inte var fallet.

Enligt förvaltningsrättens mening får det anses rimligt att tolka det aktuella kunskapskravet som att det måste vara uppfyllt vid tidpunkten för anbudets inlämnande. Med hänsyn till att den kommentar som Ytec lämnat i sitt anbudssvar talar emot att bolaget, vid tidpunkten för anbudslämnandet, uppfyllde kravet anser förvaltningsrätten att FMV inte har agerat felaktigt som inte låtit bolagets anbud gå vidare till utvärdering av pris. Det förhållandet att bolaget på annat ställe i sitt anbud hänvisat till andra bolags kapacitet förändrar inte denna bedömning, eftersom det inte tillräckligt tydligt kan sägas framgå att dessa bolags yrkesmässiga kapacitet åberopats för att uppfylla kravet i punkt A.10. Det saknas därför skäl för ingripande med anledning av vad Ytec anfört i denna del.

*Strider det aktuella kravet avseende erfarenhet/utbildning mot proportionalitetsprincipen eller transparensprincipen i 1 kap. 11 § LUFSS?*

Proportionalitetsprincipen innebär att de krav som ställs vid en upphandling ska vara både nödvändiga och ändamålsenliga med hänsyn till det syfte som eftersträvas. Kraven ska således ha ett naturligt samband med och stå i proportion till det som upphandlas (se bl.a. prop. 2006/07:128 s. 132).

FMV har i den aktuella delen av upphandlingen uppställt ett krav på att anbudsgivaren ska ha personal som antingen har viss systemspecifik utbildning eller som har flerårig erfarenhet av de system som kravställs. Kravet får bedömas syfta till att kontrollera att anbudsgivaren har personal som har tillräcklig kompetens för att kunna hantera det uppdrag som upphandlingen avser. Enligt förvaltningsrättens mening är kravet ändamålsenligt för att detta syfte ska kunna uppnås. Såsom kravet har formulerats kan det uppfyllas antingen genom att personalen har genomgått viss utbildning eller

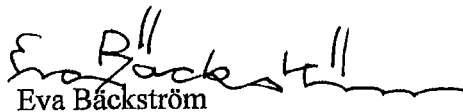
genom att personalen har flerårig erfarenhet av de system som kravställs. Med hänsyn till de två alternativa sätt som funnits för att uppfylla kravet anser förvaltningsrätten att kravet inte går längre än vad som är nödvändigt för att uppnå det eftersträvade syftet. Även om kravet skulle kunna påverka konkurrensen negativt anser förvaltningsrätten att denna effekt inte framstår som oproportionerlig. Förvaltningsrättens finner därför sammanfattningsvis att det aktuella kravet inte strider mot proportionalitetsprincipen.

Förvaltningsrätten anser heller inte att det framkommit att utvärderingsmodellen varit otydlig på sådant sätt att den öppnat för en skönsmässig bedömning av om det aktuella kravet är uppfyllt eller inte. Det aktuella kravet avseende erfarenhet/utbildning kan därför inte anses strida mot transparensprincipen. Det saknas mot bakgrund härav skäl för ingripande med hänsyn till vad bolaget har anfört även i denna del. Överklagandet ska därför avslås.

Vid denna bedömning saknas skäl att pröva vad FMV har anfört om att Ytec inte lämnat priser i enlighet med punkt 4.2 i Anbudsförfrågan.

#### **HUR MAN ÖVERKLAGAR**

Detta avgörande kan överklagas. Information om hur man överklagar finns i bilaga (DV 3109/1A LOU).

  
Eva Bäckström

Rådman

Carina Westin har varit föredragande.



# SVERIGES DOMSTOLAR

## HUR MAN ÖVERKLAGAR - PRÖVNINGSTILLSTÅND

Den som vill överklaga förvaltningsrättens beslut ska skriva till Kammarrätten i Stockholm. **Skrivelsen ska dock skickas eller lämnas till förvaltningsrätten.**

Överklagandet ska ha kommit in till förvaltningsrätten **inom tre veckor** från den dag då klaganden fick del av beslutet. Om beslutet har meddelats vid en muntlig förhandling, eller det vid en sådan förhandling har angetts när beslutet kommer att meddelas, ska dock överklagandet ha kommit in inom tre veckor från den dag domstolens beslut meddelades. Tiden för överklagandet för offentlig part räknas från den dag beslutet meddelades.

Om sista dagen för överklagandet infaller på **lördag, söndag eller helgdag, midsommarafton, julafton eller nyårsafton** räcker det att skrivelsen kommer in nästa vardag.

För att ett överklagande ska kunna tas upp i kammarrätten fordras att **prövningstillstånd** meddelas. Kammarrätten lämnar prövningstillstånd om

1. det finns anledning att betvivla riktigheten av det slut som förvaltningsrätten har kommit till,
2. det inte utan att sådant tillstånd meddelas går att bedöma riktigheten av det slut som förvaltningsrätten har kommit till,
3. det är av vikt för ledning av rättstillämpningen att överklagandet prövas av högre rätt, eller
4. det annars finns synnerliga skäl att pröva överklagandet.

Om prövningstillstånd inte meddelas står förvaltningsrättens beslut fast. Det är därför viktigt att det klart och tydligt framgår av överklagandet till kammarrätten varför man anser att prövningstillstånd bör meddelas.

**Skrivelsen med överklagande ska innehålla**

1. Klagandens person-/organisationsnummer, postadress, e-postadress och telefonnummer till bostaden och mobiltelefon. Adress och telefonnummer till klagandens arbetsplats ska också anges samt eventuell annan adress

där klaganden kan nås för delgivning. Om dessa uppgifter har lämnats tidigare i målet – och om de fortfarande är aktuella – behöver de inte uppges igen. Om klaganden anlitar ombud, ska ombudets namn, postadress, e-postadress, telefonnummer till arbetsplatsen och mobiltelefonnummer anges. Om någon person- eller adressuppgift ändras, ska ändringen utan dröjsmål anmälas till kammarrätten.

2. den dom/beslut som överklagas med uppgift om förvaltningsrättens namn, målnummer samt dagen för beslutet,
3. de skäl som klaganden anger till stöd för en begäran om prövningstillstånd,
4. den ändring av förvaltningsrättens dom/beslut som klaganden vill få till stånd,
5. de bevis som klaganden vill åberopa och vad han/hon vill styrka med varje särskilt bevis.

Adressen till förvaltningsrätten framgår av domen/beslutet.

I vissa mål får avtal slutas innan tiden för överklagande av rättens dom eller beslut har löpt ut. Detta gäller mål om överprövning enligt:

- lagen (2007:1091) om offentlig upphandling,
- lagen (2007:1092) om upphandling inom områdena vatten, energi, transporter och posttjänster, eller
- lagen (2011:1029) om upphandling på försvars- och säkerhetsområdet.

I de flesta fall får avtal slutas när tio dagar har gått från det att rätten avgjort målet eller upphävt ett interimistiskt beslut. I vissa fall får avtal slutas omedelbart. Ett överklagande av rättens avgörande får inte prövas sedan avtal har slutits. Fullständig information finns i 16 kapitlet i de ovan angivna lagarna.

Behöver Ni fler upplysningar om hur man överklagar kan Ni vända Er till förvaltningsrätten.